

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 20684/11

Mehmet Zafer YILDIZ/Türkiye

Başkan

AlešPejchal,

Hâkimler

EgidijusKūris,

CarloRanzoni,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 18 Mayıs 2021 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

19 Ocak 2011 tarihinde yapılan yukarıda anılan başvuruyu dikkate alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak, gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuran Mehmet Zafer Yıldız, 1971 doğumlu bir Türk vatandaşı olup, Ankara’da ikamet etmektedir. Mahkeme önünde Ankara Barosuna bağlı Avukat G. Tütüncüoğlu tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

Davanın koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca belirtildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Davanın arka planı

4. İlgili tarihte TSK’da teğmen olan başvuran, 1 Mayıs 1997 tarihinde gerçekleştirilen bir terörle mücadele operasyonu sırasında mayına basması sonucunda ciddi şekilde yaralanmıştır.

5. 2 Şubat 2000 tarihinde GATA askeri hastanesi tarafından hazırlanan sağlık raporunda, başvuranın sağ bacağının kesildiği ve askerliğe elverişli olmadığı belirtilmiştir. Bu raporda yer alan bulgular doğrultusunda, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü Sağlık Kurulu 28 Şubat 2000 tarihli kararında, başvuranın kalıcı olarak engelli olduğu ve temel işlevlerini yerine getirebilmek için bir başkasının yardımına muhtaç olduğu kanısına varmıştır. Bu nedenle, başvuranın emeklilik koşullarını karşılaması gerekçesiyle, TSK’dan ilgili tutanakları göndermesini talep etmiştir.

6. Başvuran 28 Şubat 2000 tarihli kararda belirtildiği şekilde emeklilik konusunda kazanılmış hakları olmasına rağmen, engellilik durumuna uygun bir pozisyonda TSK bünyesinde istihdam edilmeye devam etmeyi talep etmiştir. Başvuranın talebi uyarınca, GATA askeri hastanesi tarafından 8 Ağustos 2000 tarihinde ayrı bir sağlık raporu hazırlanmıştır. Bu raporda, başvuranın kişisel yardım gerektirecek derecede engeli olmadığına ve TSK

Sağlık Yönetmeliğinin 31. maddesinde belirtilen görevleri yerine getirebileceğine karar verilmiştir.

7. Başvuran böylelikle yaklaşık dört sene çalıştığı bir büro görevine atanmıştır. Başvuran 23 Eylül 2004 tarihinde Emekli Sandığına yazı yazmış, emekli olmak istediğini belirtmiş ve hakları ve ödemeler konusunda bilgi almak istemiştir.

8. Emekli Sandığı 30 Eylül 2004 tarihli cevabi yazısında, başvuranın kalıcı şekilde engelli olduğu ve temel işlevlerini yerine getirebilmek için bir başkasının yardımına muhtaç olduğu hususundaki kanaatini içeren 28 Şubat 2000 tarihli kararına atıfta bulunmuştur. Emekli Sandığı bu nedenle, başvuranın maluliyet maaşı temelinde emekli olabileceğini ve 2330, 3713 ve 5434 sayılı Kanunlarda belirtilen ödemeleri almaya hakkı olduğunu kaydetmiştir.

9. Sonrasında başvuran emeklilik talebini resmi olarak bildirmiş, talebi 19 Ekim 2004 tarihinde TSK tarafından onaylanmış ve Emekli Sandığına iletilmiştir.

2. Başvuranın kişisel maluliyet ödeneği alma hakkına ilişkin idari işlemler

10. Emekli Sandığı 28 Ekim 2004 tarihinde, 8 Ağustos 2000 tarihli ikinci sağlık raporu nedeniyle, 28 Şubat 2000 tarihli kararının başvuranın kişisel yardım ödeneği alma hakkına ilişkin kısmını iptal etmeye karar verdiği hususunda TSK'yı bilgilendirmiştir (bk. yukarıdaki 6. paragraf).

11. Başvuran 18 Aralık 2014 tarihinde Ankara İdare Mahkemesi önünde dava açarak, Emekli Sandığının 28 Ekim 2004 tarihli kararına itiraz etmiştir. Başvuran TSK için masa başı işte zihin emeğiyle çalışmasının kendisi aleyhine yorumlanmaması gerektiğini ve kişisel yardım ödeneği hakkının tespiti hususunda 2 Şubat 2000 tarihli sağlık raporunun dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

12. Ankara İdare Mahkemesi, başvuranın temel işlevlerini yerine getirebilmek için kişisel yardıma ihtiyacı olup olmadığının tespiti amacıyla Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinden tıbbi bilirkişi raporu alınmasına karar vermiştir.

13. 6 Haziran 2007 tarihli bilirkişi raporunda başvuranın kalıcı olarak engelli olduğu ve engel durumunda bir değişiklik olmadığı kaydedilmiştir. Başvuranın fiziksel olarak çalışmaya uygun olmadığı, ancak; temel işlevleri yerine getirmek için bir başkasının yardımına bağımlı olacak derecede engelli olmadığı belirtilmiştir. Söz konusu rapor 15 Haziran 2007 tarihinde Ankara İdare Mahkemesine gönderilmiş, ancak başvurana tebliğ edilmemiştir.

14. Başvuran bilirkişi raporunun gönderildiğini kendi kendine öğrenmiştir. Başvuran 18 Haziran 2007 tarihinde Ankara İdare Mahkemesi önünde bilirkişi tespitlerine yazılı olarak itirazda bulunmuştur.

15. Ankara İdare Mahkemesi 27 Haziran 2007 tarihinde, bilirkişi raporları temelinde başvuranın davasını reddetmiştir. İlk derece mahkemesi, başvuranın dava dosyasında yer alan önceki bilirkişi raporları ve 6 Haziran 2007 tarihli son raporda, başvuranın maluliyetinin bir başka kişinin yardımını gerektirecek derecede olmadığı sonucuna varıldığına; bu nedenle, Emekli Sandığının kişisel yardım ödeneğinin reddine ilişkin şikâyet konusu kararının hukuka uygun olduğuna hükmetmiştir.

16. Başvuran Danıştay önünde temyiz talebinde bulunmuş ve 6 Haziran 2007 tarihli bilirkişi raporunda yer alan bulgulara ilişkin itirazlarını yinelemiştir.

17. Danıştay, Ankara İdare Mahkemesinin bulgularını destekleyerek; sırasıyla 16 Nisan 2008 ve 19 Mart 2010 tarihlerinde başvuranın temyiz ve karar düzeltme taleplerini reddetmiştir.

3. *Başvuranın sağlık durumunun ve kişisel yardım ödeneği verilmesi hususunun yeniden değerlendirilmesi*

18. Başvuran 13 Kasım 2010 tarihinde Emekli Sandığı'na başvurarak sağlık durumunun yeniden değerlendirilmesini talep etmiştir.

19. Üç bilirkişiden oluşan Sağlık Kurulu 29 Mart 2011 tarihinde başvuranın temel işlevlerini yerine getirebilmek için bir başkasının yardımına ihtiyacı olduğu kanaatine varmıştır. Kurul kararını açıkça 2 Şubat 2000 tarihli rapora dayandırmıştır.

20. Başvuran 1 Nisan 2011 tarihinden itibaren maluliyet aylığına ek olarak kişisel yardım ödeneği de almaya başlamıştır.

ŞİKÂYET

21. Başvuran Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca, Ankara İdare Mahkemesi önündeki işlemlerin adil olmadığı; ilgili mahkemenin kendisine, bilirkişilerin bulgularına itiraz etmek ve zamanında ikinci bir bilirkişi raporu alınması talep etmek amacıyla gerçek bir olanak sağlamadığı hususunda şikâyetçi olmuştur.

22. Sözleşmenin 6 § 1 maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından, adil bir şekilde . görülmesini isteme hakkına sahiptir ...”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Tarafların Beyanları

23. Hükümet başvuranın 1 Nisan 2011 tarihinden bu yana kişisel yardım ödeneği alması nedeniyle mağdur statüsü bulunmadığını ileri sürmüştür. Hükümet alternatif olarak, başvuranın 29 Mart 2011 tarihli kararın ardından,

emekliliğinden 1 Nisan 2011 tarihine kadarki dönem için kişisel yardım ödeneğinin geriye dönük olarak ödenmesini talep etmek amacıyla dava açmaması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle (bk. yukarıdaki 19. paragraf) başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verilmesini önermiştir.

24. Başvuran iddialarını ileri sürmüş ve başvurunun kabul edilebilirliği konusunda görüş bildirmemiştir.

B. Mahkemenin değerlendirmesi

25. Mahkeme, başvurunun her halükarda aşağıdaki gerekçelerle kabul edilemez olduğunu dikkate alarak; Hükümetin itirazlarına yanıt vermeyi gerekli görmemektedir.

26. Mahkeme, adil yargılama kavramının çekişmeli yargılama hakkını kapsadığını; bu hakka göre tarafların iddialarını destekleyecek deliller sunma hakkına sahip olmaları gerektiğini ve aynı zamanda mahkemenin kararını etkileyebilmek amacıyla tüm deliller veya sunulan görüşler hakkında bilgi sahibi olma ve görüş bildirme olanağına sahip olmaları gerektiğini yineler (bk. *Nideröst-Huber / İsviçre*, 18 Şubat 1997, § 24, Karar ve Hüküm Derlemeleri 1997-I). Bu durumda mevzu bahis olan konu, diğer hususların yanı sıra, davanın taraflarının, adaletin işleyişine duyduğu ve dosyada yer alan her belge hakkında görüşlerini ifade etme imkânına sahip olduklarını bilmelerine dayanan güvendir (bk. *Beer/Avusturya*, no. 30428/96, § 18, 6 Şubat 2001).

27. Aynı zamanda, Mahkeme'nin yerleşik içtihatlarına göre; temyiz organının tam yargı yetkisi olduğu sürece, ilk derecede yaşanan bir aksaklık temyiz aşamasında giderilebilir. Belgelerin tebliğ edilmediği iddiasıyla şikâyette bulunulması halinde; “tam yargı yetkisi” kavramı, incelemede bulunan mahkemenin şikâyeti değerlendirmesini, şikâyet konusu kararı bozma yetkisine sahip olmasını, davayı kabul etmesini veya bağımsız bir

organ tarafından yeni bir karar verilmek üzere davayı iade etmesini kapsamaktadır (bk. *M.S. / Finlandiya*, no. 46601/99, § 35, 22 Mart 2005; *Bacaksız / Türkiye*, no. 24245/09, § 57, 10 Aralık 2019; ve *Köksoy / Türkiye*, no. 31885/10, § 36, 13 Ekim 2020).

28. Somut davanın koşullarına bakıldığında; 6 Haziran 2007 tarihli bilirkişi raporunun başvurana tebliğ edilmediği ve yine de kararın bir kopyasına erişen başvuranın Ankara İdare Mahkemesi önünde yazılı olarak karşı görüşlerini sunabildiği konusunda bir ihtilaf bulunmamaktadır. Ankara İdare Mahkemesinin başvuranın 6 Haziran 2007 tarihli rapora ilişkin beyanlarından kısa bir süre sonra kararını vermiş olduğu dikkate alındığında; Mahkeme önündeki soru, başvuranın bilirkişi raporu hakkındaki görüşlerini bildirmek için -teorik anlamda değil- gerçek bir olanağa sahip olmadığı ve bu olanağa sahip olamadıysa, söz konusu aksaklığın temyiz aşamasında giderilip giderilemediğidir.

29. Başvuranın beyanları ve Ankara İdare Mahkemesi kararının verilmesi arasında geçen kısa süre ve ilgili mahkemenin başvuranın raporda yer alan bulgulara itirazına yönelik olarak açık bir yanıt vermemiş olması dikkate alındığında; Mahkeme başvuranın ilgili mahkeme kararını etkileyebilmek için bilirkişi bulgularına itiraz edebilmek amacıyla gerçek bir olanağa sahip olduğunun varsayılmayacağını kabul etmeye hazırdır.

30. Ancak, söz konusu aksaklığın temyiz aşamasında giderilip giderilemeyeceğinin tespiti gerekmektedir. Mahkeme Danıştay'ın başvuranın bilirkişi raporuna yönelik itirazlarının yerinde olduğunu ve ilk derece mahkemesi kararının incelenmesini garantilediği kanısında olması durumunda, bir temyiz mahkemesi olarak tam yargı yetkisiyle ilk derece mahkemesi kararını bozma yetkisine sahip olduğunu kaydeder (*karşılaştırınız Feldbrugge / Hollanda*, 29 Mayıs 1986, §§ 45-46, Seri A no. 99, bu davada, temyiz organı tarafından yapılan incelemenin oldukça kısıtlı olması nedeniyle, Mahkeme benzer nitelikteki bir aksaklığın temyiz aşamasında giderilemeyeceğini tespit etmiştir). Danıştay'ın Ankara İdare

Mahkemesi kararını bozmamış olması eleştirilemez. Mahkeme bu bağlamda, yerel mahkemelerin yerini alma gibi bir görevi olmadığını yineler. Yerel mevzuatın yorumlanması ve olayların değerlendirilmesinden kaynaklanan sorunları çözme görevi öncelikli olarak ulusal makamlara, özellikle mahkemelere aittir. Mahkemenin görevi, yerel mahkemelerin olaylara ve delillere ilişkin değerlendirmesinin yerine kendi değerlendirmesini koymak veya bazı unsurların uygun şekilde delil olarak kabul edilip edilmediğine ilişkin bir karar vermek değildir. Mahkemenin asıl görevi, delillerin elde edilme şekli dâhil olmak üzere, yargılamaların tamamının adil olup olmadığını tespit etmektir (bk. *Arcuri ve Diğerleri / İtalya* (k.k.), no. 52024/99, AİHM 2001-VII).

31. Mahkeme yukarıdakiler ışığında, ilk derece mahkemesi önündeki yargılamalar sırasında yaşanan usuli aksaklıkların, yargılamaların tamamını adaletsiz kılacak derecede çekişmeli yargılama ilkesini etkilemediği sonucuna varmıştır. Bu nedenle, Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olup; Sözleşme'nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş ve 17 Haziran 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

{signature_p_2}

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Robert Spano
Başkan